

Kódex online: A Fragmenta Codicum adatbázis bemutatása

A Fragmenta Codicum (<https://copia.oszk.hu/fragmenta/>) az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) Copia digitális platformján elérhető, hiánypótló adatbázis, amelyet a HUN-REN-OSZK Fragmenta et Codices Kutatócsoport gondoz. Célja a hazai gyűjteményekben fellelhető középkori kódextörödékek (fragmentumok) nagy felbontású digitális felvételeinek és tudományos leírásainak közzététele.

COPIA DIGITALIZÁLT KÉZIRATOK

TARTALMAK | RÖLUNK | KAPCSOLAT

COD. LAT. 442 - BEDA VENERABILIS: VITA METRICA CUTHBERTI

Magyar English Deutsch

Műfajcsoport: Hagiographica
Órzhely: OSZK Kézirattár
Raktári jelzet: Cod. Lat. 442
Tördek nyelve: Latin
Tördek kor: 8. század vége
További tördek(ek) ugyanebből a kódexből: Budapest, ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár, U. fr. I. m. 1.
 Berlin, Staatsbibliothek, Preussischer Kulturbesitz, Nachl. Grimm 132, Nr. 1.
 München, Stadlarchiv, Historischer Verein von Oberbayern, Hs. 733/16
Terjedelem: 1 levélpár
Tördek északi módja: Tördekgyűjteményben
Másodlagos felhasználás: Kötetábrák, Örkönyvek: Egoth Altheer, Das Leben der durchleuchtigsten Königin Magdalene Erzhertogin zu Österreich, Innsbruck, Daniel Paur, 1625. Jelzete: OSZK 330.116, <https://nektar.oszk.hu/manifestation/3640713>
Tördek fizikai állapota: Könyvkötésre használt, a hajlásoknál megsérült, erős pergamen, széles levél, ragasztó nyomaival. Az első levél külső szélénél hiányzik egy kb. 32 mm széles csík. A 2. oldal alján egy 12. század végi, notált pergamenlevél darabkájával pótolták ki a szakadást. A darabka a Cum appropinquaret Dominus... kezdetű, virágasármány antífóna kis részletét tartalmazza, német adalatszematikus neumákkal kottázva.
Íróanyag: Pergamen
Tördek mérete: 182x267 mm
Tördek helye az ívfűzetben: Az egykori kódex négy- illetve öt levélpárt tartalmazó ívfűzetekből állhatott, ez a tördek a 2. ívfűzet külső levele lehetett.
Írástípus: Egyhásbos írástípus: 175x90/95 mm
Írás kor: 8. század vége
Írás típusa: Inzuláris minuszula

Manifest URL
<https://copia.oszk.hu/fragmenta/cod-lat-442-beda-venerabilis-vita-metrica-cuthberti/manifest>

Kulturális és tudományos jelentősége

A középkori magyarországi könyvanyag túlnyomó része a történelem viharai során elpusztult. A 15–17. századi könyvkötők azonban az elavult pergamenkódexek lapjait előszeretettel használták fel új könyvek borítására, megerősítésére. A Mezey László által alapított kutatócsoport ezeket a 8–16. századi tördekeket kutatja és dolgozza fel. Az adatbázis nemcsak megőrzi e kincseket, hanem lehetővé teszi a szétszóródott lapok „virtuális” egyesítését is.

Keresési és szűrési feltételek

A felületen való tájékozódást a Copia keresőjének tudományos szempontrendszerre segíti. A találatok pontosíthatók a keletkezési kor (8–16. század) és nyelv szerint. Külön szűrési dimenziót jelent a műfajcsoport és a műfaj, így elkülöníthetők a liturgikus kötetek (antifonálék, graduálék), a kánonjogi, teológiai és orvosi kötetek. A forráscsoport sajátosságából kiindulva kereshetünk a paleográfai jellemzők, így az írástípus (pl. igényes gótikus könyvirás [textuális formata], cursiva textuális) alapján, sőt a kéziratok lokalizálást nagy mértékben elősegítő notációk típusa (pl. kvadrát, metzigót) alapján is.

COPIA DIGITALIZÁLT KÉZIRATOK

TARTALMAK | RÖLUNK | KAPCSOLAT

Kategória: **Fragmenta** (+7464)
 Levelek (+2234)
 Művek (+1242)
 Kották (+6)

Műfajcsoport: **Liturgica sine cantu ad missam** (71)
 Liturgica cum cantu ad officium... (60)
 Liturgica sine cantu ad officium... (45)
 Theologica (36)
 Liturgica cum cantu ad missam (31)
 Lex et canones (24)
 Biblica (16)
 Sermones (15)

Raktári jelzet:

Szöveg típusa: **Notált szöveg** (17)
 Szöveg önállóan (15)
 Szöveg kommentárral (3)
 Szöveg notált tételekkel (2)

Írás típusa: **Gótkus könyvirás / Textualis** (131)
 Igényes gótkus könyvirás / Text... (23)
 Minuszula (21)
 Basztarda / Cursiva textualis (13)
 Karoling minuszula (11)
 Itáliai gótkus könyvirás / Gótico... (8)
 Rotunda jellegű, igényes gótkus... (6)
 Rotunda jellegű, igényes gótkus k... (5)

Találatok száma: 391 Megjelenítve: 1-48

COD. LAT. 442 – BEDA VENERABILIS: VITA METRICA CUTHBERTI
 Leőhely: OSZK Kézirtár
 Írás kora: 8. század vége
 Íróanyag: Pergamen
 Terjedelem: 1 levél
 Keletkezés helye: Német nyelvterület
 Nyelv: Latin
 Raktári jelzet: Cod. Lat. 442
 További töredékek ugyanaból a kódexből: Budapesti ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár, U. Pr. I. m. 1.; Berlin, Staatsbibliothek, Preussischer Kulturbesitz, Nachl. Glemm 132, Nr.1.; München, Stadtarchiv, Historischer Verein von Oberbayern, Ms. 733/16

FRAG. A 1 – ANTIPHONALE ECCLESIAE CUIUSDAM HUNGARICAE
 Leőhely: OSZK Kézirtár
 Írás kora: 14. század
 Íróanyag: Pergamen
 Terjedelem: 1 levél
 Keletkezés helye: Magyarországon
 Nyelv: Latin
 Raktári jelzet: Fragm. A 1

FRAG. A 2 – BREVIARIUM NOTATUM ECCLESIAE CUIUSDAM HUNGARICAE (?)

A felhasználók összetett szabadszöveges keresést végezhetnek a címekre, valamint a leírás teljes tartalmára vonatkozóan. A leírások három nyelven – magyarul, németül és angolul – állnak rendelkezésre. Minden egyes tételnél teljes, részletekbe menő kodikológiai elemzés található: az írástípus és a tartalmi feltárás mellett a szerzők a keletkezés pontos helyét és idejét is meghatározzák, mindezt az adott kódexre vonatkozó bőszes szakirodalmi hivatkozásokkal alátámasztva. Ki kell emelni, hogy az egyes tételeknél feltüntetik az ugyanabból a kötetből származó, jelenleg ismert további töredékeket is.

Az adatbázis legrégibb darabja a 8. század végéről származó Cod. Lat. 442. jelzetű pergamenlap. Ez Beda Venerabilis *Vita metrica Cuthberti* című verses legendájának legkorábbi ma ismert szövegét őrz, amely a Lindisfarne-i kolostort 12 évig vezető Szent Cuthbert püspök (634 k.–687) csodáit beszéli el. A ritka, inzuláris írással készült kódex valószínűleg Fuldában, az angolszász bencés misszió központjában keletkezett. Az egykori kézirat maradványai két ország négy gyűjteményéből kerültek elő.

Miért kiemelten hasznos a könyvtárosoknak?

A könyvtárosok számára az adatbázis felbecsülhetetlen szakmai segítség. Analógiát és módszertani támpontokat nyújt a saját gyűjteményekben lévő ismeretlen pergamenkötések és töredékek azonosításához, leírásához, míg a hordozó kötet és a töredék együttes vizsgálatával támogatja a proveniencia-kutatást, megvilágítva a könyvkötő műhelyek és könyvtárak történetét. Emellett kiemelkedő állományvédelmi szerepet tölt be, hiszen a nagy felbontású képek kiváltják a sérülékeny dokumentumok fizikai használatát. Az adatbázisban jelenleg kizárólag az OSZK Kézirtárában őrzött kódextöredékek érhetők el. A kutatói és könyvtárosi szakma számára kulcsfontosságú, hogy a felület a jövőben valóban kinyíljon a többi egyházi és világi gyűjtemény előtt is. Egy integrált adatbázis tenné lehetővé a teljes hazai középkori örökség együttes láthatóságát.

Műfajcsoport

Liturgica sine cantu ad missam (71)
 Liturgica cum cantu ad officium... (60)
 Liturgica sine cantu ad officium... (45)
 Theologica (36)
 Liturgica cum cantu ad missam (31)
 Lex et canones (24)
 Biblica (16)
 Sermones (15)

Raktári jelzet

Szöveg típusa

Notált szöveg (17)
 Szöveg önállóan (15)
 Szöveg kommentárral (3)
 Szöveg notált tételekkel (2)

Írás típusa

Gótkus könyvirás / Textualis (131)
 Igényes gótkus könyvirás / Te... (23)
 Minuszula (21)
 Basztarda / Cursiva textualis (13)
 Karoling minuszula (11)
 Itáliai gótkus könyvirás / Gótico... (8)
 Rotunda jellegű, igényes gótkus... (6)
 Rotunda jellegű, igényes gótkus k... (5)

Notáció típusa

Kvadrát notáció (7)
 Magyar notáció (4)
 Metzigót notáció (4)
 Szentgalleri típusú német nemuma... (3)
 Németgót notáció (1)

Cím

Írás kora

14. század (169)
 15. század (130)
 13. század (52)
 12. század (40)
 11. század (16)
 16. század (16)
 17. század (3)
 10. század (2)

Keletkezés ideje

-tól -ig

Nyelv

Latin (373)
 Német (5)
 Középgangol (1)
 Magyar (1)
 Szláv (1)

Műfaj

Graduale (5)
 Antiphonale (3)
 Breviarium (3)
 Lectionarium chori (3)
 Antiphonale OFM (2)
 Breviarium notatum (2)
 Graduale OP (2)
 Missale (2)

Nititálie tartalom aláhatása